

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE

Komisija za varstvo gorske narave

Usposabljanje za: VARUHA GORSKE NARAVE

Seminarska naloga

PRIPOMBE NA PLANINSKI POTI IZ ŠTOR DO PEČOVNIŠKE KOČE GLEDANA Z OČMI NOVOPEČENEGA VARUHA GORSKE NARAVE

10. usposabljanje za VGN

Pečovje, 10. avgust 2012

MENTOR: Marjeta K. Svetel

Avtor: Marjana Čanžek

Planinsko društvo Grmada Celje

KAZALO:

1.UVOD.....	1
2.Planinska pot iz Štor na Pečovniško kočo.....	2
3.Pečovniška koča Planinskega društva Grmada Celje.....	8
4.Kamp Vipota.....	10
5.Cvetlično zeliščni vrt LILIJA.....	11
6.Zaključek.....	13
7.VIRI IN LITERATURA.....	14

KAZALO SLIK:

Slika 1 Kažipot	2
Slika 2 Svetina.....	2
Slika 3 Odtis sedala v kamnu.....	3
Slika 4 razcefrana jeklena vrv.....	3
Slika 5 Kipec Marije v skali	4
Slika 6 Idila prvih znanilcev pomladi.....	4
Slika 7 Kolovoz	5
Slika 8 Posledica posega.....	5
Slika 9 Preusmeritev vode zaradi kolesarjenja.....	5
Slika 10 Resje	6
Slika 11 Popkoresa.....	6
Slika 12 Srebotnik	6
Slika 13 Ženski obraz.....	6
Slika 14 Netreski	7
Slika 15 Celjska kotlina z okolico	7
Slika 16 Kozolec.....	8
Slika 17 Opozorilni napis.....	9
Slika 18 Kamp Vipota.....	10
Slika 19 Zeliščno cvetlični park Lilija	12
Slika 20 Vzorno urejene gredice.....	12
Slika 21 Zelišča	12
Slika 22 Lilije	12

1. UVOD

Kot kmečki otrok, sem že od malega živel z naravo, še posebej so mi bile všeč rožice, ki jih je bilo povsod polno. Zanimiva mi je bila pisana preproga raznih rož in tudi dejstvo, da na vrtu posajene rastline zahtevajo veliko truda - pa še uspeh ni vedo zagotovljen. Kot dolgoletna članica PZ sem ob možu planinskemu vodniku spoznavala tudi gorsko rastlinje in živalski svet, ki me je še bolj prevzel, saj lepote gora, mir, rastlinje in živalstvo tvorijo popolno sliko. Žal se pa ne zavedamo, da z onesnaženjem, velikimi posegi v naravo rušimo naravno ravnovesje. Vsak človekov poseg v naravo prinese določene spremembe in vplive. Človek si oblikuje okolje in ga prilagaja svojim potrebam željam in dobičkom. Žal pa ti posegi prinašajo spremembe, ki so za druga živa bitja v okolju motnja ali celo škoda. Morali bi se zavedati, da bo za nami želel na zemlji živeti še naš vnuk, pravnuk itd.

Neka legenda govori, da je Bog razdeljeval zemljo oziroma ozemlja. Večji narodi so bili vzvišeni in posiljeni zato so bili prej na vrsti, nazadnje je ostal le še Slovenec ponižen, odrinjen. Vprašal Boga kaj bo pa zame? On mu odgovori, da je razdeli vse, le malo deželico si je obdržal za svoj vikend., ker pa drugega ni več imel odloči, da mu jo podari. Zato ni čudno, da je naša mala deželica tako lepa, enkratna, neponovljiva tako zanimiva in izjemna., kjer si planine, morje in prostrana polja podajajo roko. Ponosna sem, da živim na tako lepi zemlji, v tako lepi deželi.

2. Planinska pot iz Štor na Pečovniško kočo

Mali delček te lepote sem se odločila v svoji nalogi kritično oceniti pomanjkljivosti in opažanja. Opisala bom planinsko pot iz Štor do Pečovniške planinske koče, ki jo jaz največkrat prehodim, ker vodi mimo mojega doma, za katere del je zadolžen markacijski odsek PD Grmada, PD Štore, PD Železničar in občina Štore je zelo dobro označena, ponekod je informacij celo preveč (gl. sliko1). Na tem mestu se prepleta več raznih poti: po poteh I. celjske čete, pot po poteh Celjskih grofov, Barbarina pot, mimo Marije, športno rekreativna pot A1 »po Štorah«. Markacijski odseki in planinci skozi vse leto lepo skrbijo, da so poti dobro označene, očiščene in vzdrževane.

Slika 1 Kažipot

Slika 2 Svetina

Ta pot je že zelo stara, saj je služila kot kolovozna pot in je bila edina povezava kmečkega prebivalstva hribovske vasice Svetina in njenih zaselkov. Svetina je poznana po baročni cerkvi iz leta 1475. Janez V. Valvazor jo v svoji knjigi Slavi vojvodine Kranjske pripisuje celjskim grofom. Začetniki del so bili najverjetneje res grofje Celjski, saj so segali temeljni načrtovane zgradbe mnogo širše in dlje od sedanjega obsega stavbe. Najdragocenejša, v verskem in umetniškem smislu, je podoba Marije Snežne v glavnem oltarju. Ogleda vredna je tudi ostala baročna oprema cerkve iz 18. stoletja in zunanjščina cerkve v kateri brez težav prepoznamo obrambne elemente (cime, strelne line in drugo). Turistična zveza Slovenije je v zadnjih letih po lepoti in urejenosti že večkrat ocenila Svetino kot eno najlepših hribovskih vasi na Slovenskem. Tu je svoj poslednji dom našla tudi svetovna popotnica in pisateljica Alma Karlin, ki je pokopana na tem pokopališču.

Asfaltirana cesta iz Štor vodi ob Bojanskem potoku do vasic Laška vas in Pečovje, kjer je bil nekoč rudnik, ki ga je večkrat zalila voda, dokončno 1925 leta. Na podlagi premogovnika in izgradnjo južne železnice je začela rasti tudi izgradnja železarne, pogoji ministrstva za poljedelstvo in rudarstvo na Dunaju pa je bil, da kot energent uporabljajo izključno fosilno gorivo-premog. Danes na rudarstvo v tem okraju opozarjajo le mnoge udornine plitkih rovov, ki pa se jih kot zgodovina našega kraja premalo izpostavlja. V ta spomin športno društvo Rudar Pečovje vsako leto organizira Barbarin pohod prvo soboto v decembru iz Pečovja na Svetino, skozi Kanjuce, Šentrupert v Trobni dol, kjer stoji cerkva posvečena sv. Barbari. Pot nas vodi po podeželski poti – kolovozu. Prva znamenitost je v kamnu odtis sedala, kjer je sedela Marija na poti na Svetino, vidna so tudi kopita oslička (po ustnem izročilu).

Slika 3 Odtis sedala v kamnu

Ta pot nas nato pelje po vzhodnem pobočju Srebotnika do vdolbine v skali. Vaščani so ob strmi poti postavili ograjo, ki pa je precej zgrešena in po mojem mnenju omejuje gibanje divjadi, ker so jeklenice v treh nivojih in preprečujejo prehod divjadi skozi ograjo. Žična vrvi je iz navadnega jekla, že po dveh letih je zarjavel in se razcefrala. Ker je to kolovoz in je pot dovolj široka, saj so pred leti tod vozili z volovskimi in konjskimi vpregami, v zadnjem času pa celo z manjšimi traktorji, po mojem mnenju ograja sploh ni potrebna in za ljudi in divjad celo nevarna.

Slika 4 razcefrana jeklena vrh

Ob poti v različnih letnih časih opazimo veliko rastlinja - zaščenega in nezaščenega. Opazimo širokolistno lobodiko (*Ruscus hypoglossum*), ki tod uspeva zaradi senčne lege. Zaščiten je od leta 1976, Črni teloh, ki je zelo neučakan in že raste izpod snega, ki še leži zgodaj spomladi. Šmarnice, ki jim ugaja senčen gozd. Opazimo tudi kranjsko lilijo (*Lilium carniolicum*), ki jo imenujemo tudi zlato jabolko, ki je tudi zavarovana rastlina. V čudovitem bukovem gozdu srečamo tudi tiso, ki je tudi zavarovana rastlina od leta 1976 zaradi počasne rasti je tisin les zelo kakovosten in iskan. Če imamo srečo vidimo tudi srnjad in gamsa. V zgodnji pomladi cel hrib opojno diši in je ves bel porasel z velikimi zvončki ali kronicami. Pot nas pelje do vdolbine v skali, kjer je postavljen Marijin kip kot zahvala.

Slika 5 Kipec Marije v skali

Slika 6 Idila prvih znanilcev pomladi

Ko je kmet Šuhel (po domače Krajšek) z volovsko vprego vozil hlode po tej poti, so hlodi zdrsnili s poti in potegnili s seboj še vola. Vprežena vola sta se kotalila 30 do 40 m daleč po strmini navzdol proti Bojanskemu grabnu. V zahvalo Mariji, da sta vola ostala živa, je v skalno vdolbino postavil Marijin kip (podstavek je vbetoniran v podlago). Leta 1936 je bila

vdolbina povečana. Domačini, ki uporabljamo to pot jo imenujemo – pot »mimo Marije«, in kapelico še danes krasimo in čistimo okolico.

Nadaljujemo pot proti Srebotniku. Ob poti je studenec, ki mu ljudje pravijo žegnan. Žal kaže svojo klavarno podobo, ki je posledica sečnje. Včasih je služil žejnim popotnikom, da so se lahko odžejali in napojili svojo živino. Malo naprej naletimo na razdejanje, ki ga je povzročil lastnik gozda, ko je spravljaj les.

Slika 7 Kolovoz

Slika 8 Posledica posega

Še pred dobrim letom je bil kolovoz nekaj posebnega. Zaradi močvirnatega blatnega terena so kmetje pred davnimi leti utrdili pot z debli položenimi v pravokotni smeri vožnje. Ta vrsta tlaka je bila stara preko sto let žal je sedaj uničena.

Tudi gorski kolesarji, motokrosisti in s štirikolesnimi vozili nam povzročajo kar precej preglavic. Ob poti je kar precej potočkov. Čez pot je skopan jarek, da voda ne teče po poti. Seveda ta vozila zajezijo jarek in voda teče po poti. Hrup, ki ga povzročajo moti živali, ki jih je tu kar precej, saj pot vodi večji del po gozdu.

Slika 9 Preusmeritev vode zaradi kolesarjenja

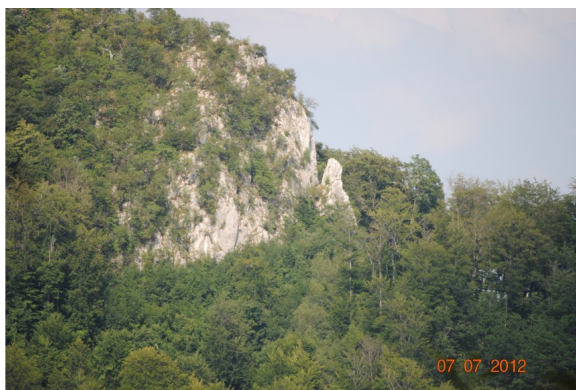
Ob rahlem vzponu, kjer je pot najlepša zgodaj spomladi je ob poti ena sama preproga cvetočega spomladanskega resja (*Erica carnea*). Čaka nas vzpon na Srebotnik. Vso pot na vrh na spremljajo nežne bele rožice - popkoresa, ki rastejo iz skalnih razpok

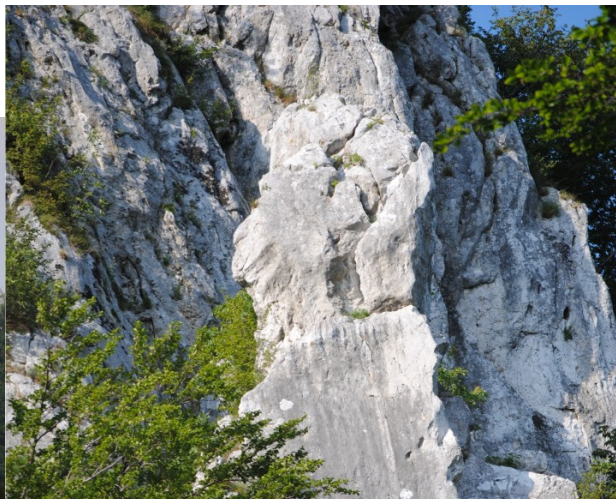
Slika 10 Resje

Slika 11 popkoresa

Slika 12 Srebotnik

Slika 13 Ženski obraz

Srebotnikov vrh je viden nad krošnjami dreves nas vabi. Pot je markirana. Skala, ki jo opazimo, nas malo spominja na Iglo v Logarski dolini, če jo bolje pogledamo in imamo malo domišljije opazimo ženski obraz. Skalnat teren služi kot plezališče, ki je naravovarstveno urejeno in ne povzroča škode okolici, uporabljajo ga člani Alpinističnih odsekov od blizu in daleč.

Naš trud za vzpon na Srebotnik 700 m, ki je na najnevarnejšem odseku lepo po pravilih zavarovan z žično vrvjo, bo nagrajen ob lepem vremenu s prekrasnim razgledom na mesto Celje z okolico ter panoramskim pogledom na Savinjske Alpe na obrobju, za nami pa se

odkriva Vrunčev dom z anteno, ki je še zapuščina JNA. V skrinjici poiščemo žig in vpisno knjigo in se seznanimo z nemimi prebivalci Srebotnika – možeki, kot jih imenujejo domačini. Rastlinica se imenuje netresk (*sempervivum* sp). Iz vraževerja so jo včasih posadili na slamnate strehe in verjeli, da jih bo ščitila pred strelo.

Slika 14 Netreski

Slika 15 Celjska kotlina z okolico

Sledi sestop in nato vzpon proti Tolstemu vrhu. Za nami ostaja Srebotnik, na levi pa Bavč. Vseskozi nas spremlja rastlinje, če imamo srečo opazimo tudi kakšnega gamsa, srnjad, divje svinje, ptički pa nas s svojim petjem vseskozi spremljajo. Pot nadaljujemo po nemarkirani poti – »lovski poti«, ki vodi ob gornjem delu potoka Hudičevega grabna. Tu opazimo kakšno rušilno moč ima voda, saj je cesto dobesedno odneslo.

Strma nemarkirana vijugasta pot vodi strmo navzgor, kjer zopet naletimo na velik poseg v naravo zaradi gradnje ceste za spravilo lesa, ki ga je naredilo gozdno gospodarstvo.

Naša pot se spoji s potjo, ki vodi iz Celja preko Suhega potoka, nato mimo kmetije Čater na Pečovniško kočo.

3. Pečovniška koča Planinskega društva Grmada Celje

Pečovniška koča je le dobrih 15 min oddaljena od Celjske koče, ki pa to ni koča je ampak hotel z imenom Celjska koča, kamor pa planinci z nahrbtniki in planinskimi čevlji ne sodijo. Z avtomobilom dostop do Pečovniške koče ni možen. Kočo so zgradili člani PD Grmada pod vodstvom našega predsednika in njegove žene, ki imata zelo velike zasluge saj delujeta kot motor pri vseh delovnih akcijah: Otvoritev koče je bila na dan državnosti 25. junija 2006. Zgrajena je na starodaven način iz brun in preprosto urejena, a z vsemi možnimi priključki kot so elektrika, voda, telefon, javni odvoz smeti itd. Odprta je ob sobotah, nedeljah in praznikih. V koči je prostora za 40 gostov, ima 14 skupnih ležišč, zunaj pa je še veliko preprostih miz in klopi.

Ob koči stoji kozolec »toplar« imenovan Čebelica z častitljivo letnico 1885, ki so ga člani društva odkupili od kmeta Arharja iz Svetine, ki ga sam ni mogel več vzdrževati. Zamenjali - obnovili preperele dele ga postavili, kjer služi kot shramba za orodje, drvarnica, prostor za psičke, na njem pa je postavljena 8 metrska lesena plezalna stena, ki se ob neuporabi in po urjenjih zaradi varnosti zloži. S pridom jo uporabljajo predvsem mladinski odsek, društva, ki je zelo številčen saj sta vanj vključeni dve osnovni šoli. Kozolec je pomembna značilnost Slovenije in je značilen primer ljudske arhitekture.

Slika 16 Kozolec

Na hribčku je bivač, obdan s klopmi in mizami, kjer si lahko planinci v senci odpočijejo in v miru pomalicaajo svojo hrano iz nahrbtnikov. Ker pogosto za seboj ne pospravijo in puščajo vse smeti, je ta napis zelo poučen, saj pravi planinec odnese smeti seboj v nahrbtniku.

Slika 17 Opozorilni napis

4. Kamp Vipota

Ob koči se nahaja travnik, ki je namenjen za kampiranje naših članov. Kam prostor je ekološko urejen, sanitarije se pa nahajajo v koči, ki je le 40 m oddaljena od kampa in ima biološko čistilno napravo. Vsako leto naši mladi planinci člani mladinskega planinskega odseka, z mentorji in planinskimi vodniki par dni taborijo tukaj in spoznavajo okolico, opravijo par izletov, spoznavajo zanimivosti kraja, rastlinstva, živalstva in se seznanijo z domačimi živalmi in domačo hrano in običaji. Na tem taborjenju se seznanijo z varstvom narave, planinskim bontonom in obnašanjem v naravi. Delo z mladino je neprecenljivo. Če bomo že otroke navadili spoštovanja narave, bodo stvari lahko precej lepše ko ti otroci odrastejo. Kam prostor

Slika 18 Kamp Vipota

5. Cvetlično zeliščni vrt LILIJA

Okoli koče se razprostira cvetlično - zeliščni park Lilija.

Krožna pot, ki vodi po parku, je dolga preko sto metrov, pelje nas od koče do studenca in ob gredicah naokoli.

Namen parka je, da seznanimo obiskovalce planinske koče z rastlinstvom, ki je v teh krajih običajno in tudi popestri okolico.

Zgodaj spomladi nas razveseljujejo pomladne cvetlice (zvončki, trobentice, vijolice) kasneje narcise, največ pozornosti pa posvečamo razno-raznim lilijam - vrtnim po katerih nosi park tudi ime. Seveda gojimo tudi razna zelišča, ki tudi sicer rastejo v okolici (melisa, origano, meta, šetraj itd, ki jih z svojih vrtov prinesejo naša članice). Okolico še vedno krasijo visoka drevesa, ki so se ohranila od nekdanje Kumrove kmetije, ki je bila na tej lokaciji pred 2. svetovno vojno. Iz teh časov je tudi mogočna bodika - božje drevesce. Seveda se člani društva in odseka za varstvo narave v našem PD trudimo za čim boljše sožitje z naravo, zato sadimo predvsem rastline, ki rastejo v naših predelih. S parkom ob planinski koči smo hoteli prikazati vso raznolikost narave, ki nas obdaja, nuditi možnost sprehoda po krožni poti in spoznavati rastline. Res je, da to zahteva veliko dela, vendar je trud poplačan, ko vidiš da zastavljen cilj že dobiva podobo, kot smo si jo zamislili, pa tudi odzivi in pohvale nekaterih obiskovalcev nam vlivajo novih moči. Vabljeni, veseli bomo vašega obiska, kakšne ideje, pohvale pa tudi graje.

Novost, ki je zagledala luč sveta letos pa je, da člani upravnega odbora in ostalih odsekov ob svoji okrogli obletnici posadijo drevo. Ta čast je prva doletela skrbnika našega parka Iztoka, ki je obenem tudi predsednik odseka za varstvo gorske narave v našem društvu. Tudi podpredsednik našega društva Mišo, ki je v kratkem praznoval svojo okroglo obletnico je doletela ta naloga. Kot izreden ljubitelj piva je posadil sadiko hmelja in upa, da bo ta rastlina trajnica, ki bo rodila dobro sestavino za priljubljeno pijačo.

Slika 19 Zeliščno cvetlični park Lilija

Slika 20 Vzorno urejene gredice

Slika 21 Zelišča

Slika 22 Lilije

6. Zaključek

Na seminarjih za varuha gorske narave sem spoznala, kako pomembno je, da ohranjamo okolje v katerem živimo, prav tako tudi, da ohranjamo stare šege navade, ki so del naše zgodovine, da znamo opazovati okolje in naravo okoli sebe, jo ohranjati in čuvati takšno kot je, lepo in čisto za kasnejše rodove.

Ob tej priliki bi se zahvalila vsem predavateljem in mentorici, ki so nam na najlepši možni način odprli povsem nov pogled v svet varstva gorske narave. Prikazali so nam kako je narava ranljiva, občutljiva in se kljub našemu mačehovskemu odnosu do nas obnaša kot dobra mati.

7. VIRI IN LITERATURA

- [1] Janez Gregori: Narava v gorskem svetu. Planinska zveza Slovenije, Ljubljana 2006
- [2] Dušan Klenovšek: Rastlinski svet Bohorja. Turistično društvo Senovo Sevnica 2003
- [3] Peter Skoberne: Zavarovane rastline. PD Škofja Loka 1998

www.pdgrmada

Zapiski predavanj

Internetne strani:

Opomba: Vse fotografije so iz družinskega arhiva Družine Čanžek.